

ZDRAVOTNÝ STAV JEDLÍN V ROKU 2024

Andrej Gubka

Gubka, A.: Forest health of Fir stands in Slovakia in 2024. APOL, 2025, vol. 6, no. 2, p. 327–329.

Abstract: In 2024, we recorded a slight increase in sanitary felling in fir stands, reaching a volume of 97,268 m³. The largest impact again came from abiotic factors, which accounted for 60,844 m³ of processed timber. The activation of bark beetles required the removal of an additional 14,913 m³. The year 2024 was particularly marked by fungal pathogens in fir stands, causing 11,165 m³ of felling – the highest volume of pathogen-related processed wood recorded in the past 29 years.

Key words: fir; sanitary felling; abiotic factors; bark beetles

Zdravotný stav jedľových porastov Slovenska v roku 2024 naďalej odráža dlhodobé pôsobenie kombinácie abiotických a biotických škodlivých činiteľov. Po výraznom náraste asanačnej ťažby v roku 2023 (viac ako 96 230 m³) sa v roku 2024 stabilizoval objem spracovanej drevnej hmoty na úrovni 97 268 m³, pričom dominantné zostali škody spôsobené abiotickými škodlivými činiteľmi. Vývoj posledných rokov naznačuje, že jedľa ostáva výrazne citlivou drevinou, ktorej vitalita je ovplyvňovaná najmä extrémami klímy a následnou aktiváciou sekundárnych škodcov.

Ako už bolo spomínané, významný vplyv na asanačné ťažby v jedľových porastoch majú abiotické činitele. Ich nepredvídateľnosť dokazuje aj rozdiel medzi maximálnym a minimálnym objemom spracovanej jedľovej hmoty od roku 1996. Maximum bolo z dôvodu abiotických činiteľov spracovaných v roku 2014, a to až 184 293 m³, naopak minimum sme zaznamenali v roku 1999, a to 39 248 m³. Podobne malý objem bol pre abiotické činitele spracovaný aj v roku 2022 (39 587 m³). Ťažba v roku 2024 sa udržala pod dlhodobým priemerom a s objemom 60 844 m³ je to za posledných 29 rokov desiaty najnižší objem spracovanej jedľovej hmoty z dôvodu pôsobenia abiotických škodlivých činiteľov.

V roku 2024 sme zaznamenali pokračujúci nárast aktivizácie podkôrneho hmyzu na jedli. Po suchu v roku 2022 došlo k významnému nárastu asanačnej ťažby z dôvodu napadnutia podkôrnym a drevokazným hmyzom, pričom v roku 2023 bol objem takto napadnutého a spracovaného dreva na úrovni 11 367 m³ a v roku 2024 nárast pokračoval na úroveň 14 913 m³. Na našom území najčastejšie na jedliach nachádzame druhy lykožrút prostredný (*Pityokteines spinidens*) a lokálne sa premnožuje lykožrút jedľový (*P. curvidens*). Pri premnožení môžu spolu s lykožrútom korunovým (*P. vorontzovi*) napádať aj zdravé stromy, čím sa stávajú primárnymi škodcami.

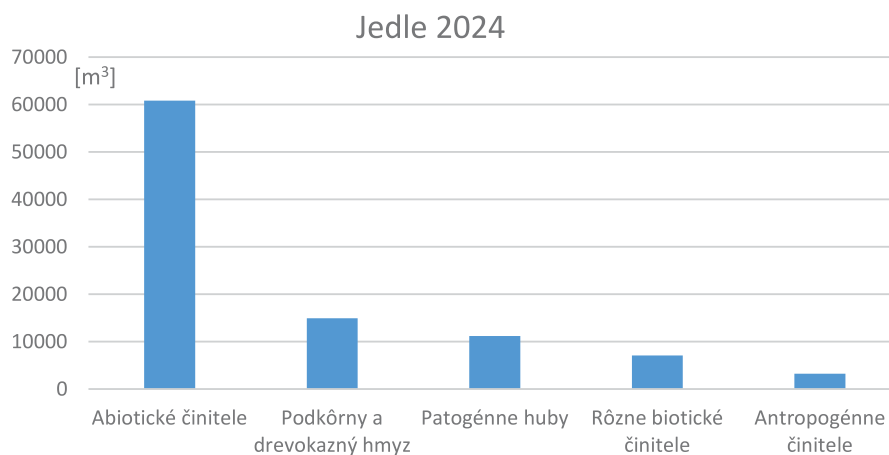
Zaujímavosťou je významný nárast asanačnej ťažby z dôvodu pôsobenia hubových patogénov. Objem takto napadnutej hmoty dosiahol v roku 2024 objem 11 165 m³, čo je takmer dvojnásobok oproti roku 2023 (6 838 m³) a zároveň je to najvyšší objem takto spracovaného dreva za posledných 29 rokov evidencie. Najčastejšie v jedľových porastoch zaznamenávame podpňovky (*Armillaria* spp.).

Tabuľka 1. Štruktúra asanačnej ťažby jedle podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2024.

Table 1. Structure of sanitary fir felling according to the main groups of harmful factors in 2024.

Skupiny škodlivých činiteľov	Asanačná vykonaná ťažba [m ³]
Abiotické činitele	60 844
Podkôrny a drevokazný hmyz	14 913
Patogénne huby	11 165
Rôzne biotické činitele	7 067
Antropogénne činitele	3 279
Spolu	97 268

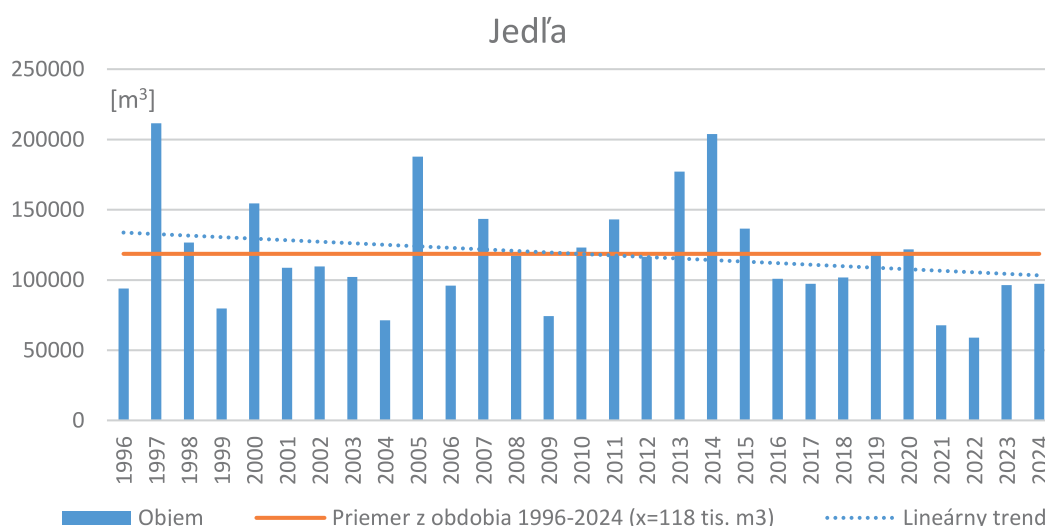
Nárast v ťažbe bol v roku 2024 zaznamenaný aj pri ostatných biotických škodlivých činiteľoch, a to na úrovni 7 067 m³. Predpokladáme, že je to spôsobené najmä pôsobením podkôrneho hmyzu a hubových patogénov, ktorých pôsobenie bolo nesprávne zaradené do tejto kategórie.

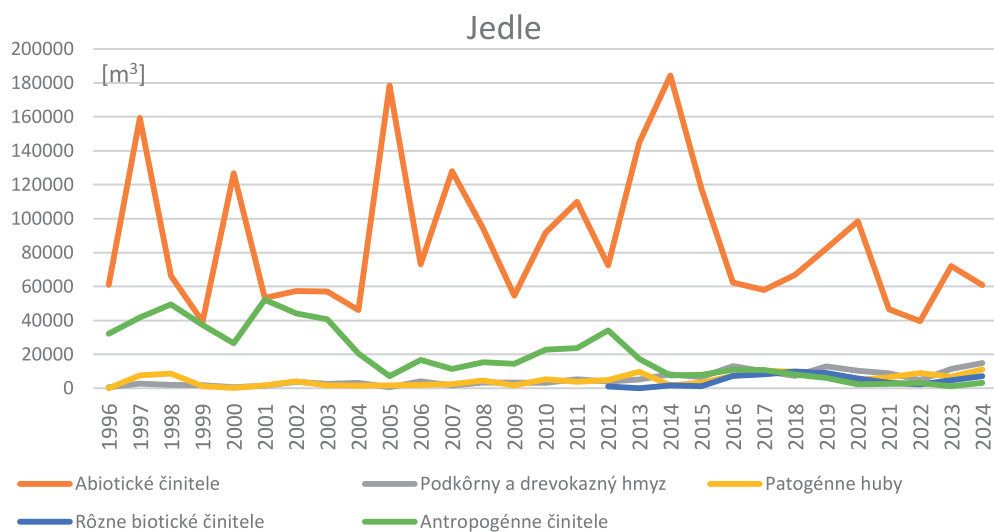
Obrázok 1. Objem vykonanej asanačnej ťažby jedle v roku 2024 podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov.
Figure 1. Volume of sanitary felling of fir in year 2024 according to the main groups of harmful factors.

Prognóza vývoja zdravotného stavu jedlín

Z krátkodobého, ale aj dlhodobejšieho hľadiska, bude vývoj zdravotného stavu jedľových porastov významne závisieť od priebehu klimatických extrémov. Ak budú pokračovať súčasné trendy – najmä častejšie sucha a vyššie teploty – možno predpokladať postupné zvyšovanie podielu náhodnej ťažby, najmä v dôsledku synergického pôsobenia abiotických a biotických činiteľov. Významným faktorom môže byť aj systém hospodárenia, pričom dôsledné dodržiavanie porastovej hygieny môže významným spôsobom ovplyvniť objem náhodných ťažieb spôsobených najmä podkôrnym hmyzom.

Obrázok 2. Vývoj objemu vykonanej asanačnej ťažby jedle v rokoch 1996 – 2024.
Figure 2. Development of the volume of sanitary felling of fir in years 1996–2023.

Obrazok 3. Vývoj asanačnej vykonanej ťažby jedle podľa vybraných skupín škodlivých činiteľov.
Figure 3. The volume of sanitary felling of fir timber by selected groups of pest agents.

Podakovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-21-0131, APVV-22-0399, APVV-22-0545 a APVV-23-01S6 financovaných agentúrou APVV a projektu „PROMOLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Táto publikácia vznikla aj vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735) spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Štúdiá bola financovaná Európskou komisiou v rámci projektu LignoSilva [Grant Agreement #101059552] v rámci akcie Horizon Europe Teaming for Excellence.

ADRESA

Ing. Andrej Gubka, PhD.
 Národné lesnícke centrum – Sekcia pre vedu a výskum
 Lesnícka ochrannárska služba
 Lesnícka 11
 SK-969 01 Banská Štiavnica
 e-mail: andrej.gubka@nlcsk.org